

Rabbinic Personalities: The Deposition of Rabban Gamliel

R. Tali Adler – adler@hadar.org

1. Bavli Horayot 10a

...as is illustrated in the case of R. Gamaliel and R. Yehoshua. They once traveled on board a ship. R. Gamaliel had with him some bread only, while R. Yehoshua had with him bread and flour. When R. Gamaliel's bread was consumed he depended on R. Yehoshua's flour. 'Did you know', the former asked him, 'that we should be so much delayed that you brought flour with you?' The latter answered him, 'A certain star rises once in seventy years and leads the sailors astray, and I suspected it might rise and lead us astray.' 'You possess so much knowledge', the former said to him, 'and yet must travel on board a ship!' The other replied, 'Rather than be surprised at me, marvel at two disciples you have on land, R. Eleazar Hisma and R. Yohanan b. Gudgada, who are able to calculate how many drops there are in the sea, and yet have neither bread to eat nor raiment to put on! He decided to appoint them, and so when he landed he sent for them, but they did not come. He sent for them a second time and when they came he said to them, 'Do you imagine that I offer you rulership? It is servitude that I offer you; as it is said, "And they spoke to him saying: If thou wilt be a servant unto this people this day"'

2. Mishnah Rosh HaShanah 2:8-9	משנה ראש השנה ב:ח-ט
⁸ Rabban Gamaliel had, on a tablet, and on the walls of his loft, various drawings of the moon, which he showed to simple witnesses, and said, “Was it like this [drawing] that you saw, or like [the other one]?” It happened once, that two witnesses came and said: We saw [the moon] in the East in the morning, and in the evening in the West. Rabbi Yohanan ben Nuri said: They are false witnesses. When they came to Yavneh, Rabban Gamaliel accepted them. It also happened that two witnesses came and said: We saw the moon at its time [meaning, on the first of the two possible days], but it was not [to be] seen [afterwards] on the evening of its intercalation. And Rabban Gamaliel accepted [their testimony]. Rabbi Dosa ben Harkinus said: They are false witnesses; how can they testify that a [certain] woman gave birth [on a certain day], and, on the next day that her ‘womb was between her teeth’? Rabbi Yehoshua said to him: I perceive [the truth of] your words. ⁹ Rabban Gamaliel sent [Rabbi Yehoshua] word, saying: I decree upon you to come to me with your staff and your money on the day that comes out to be Yom Kippur, according to your calculation. Rabbi Akiva went to [Rabbi Yehoshua], and found him distressed; he said to him: I have with what to teach, that all that Rabban Gamaliel has done is [bindingly] done, as it is stated (Leviticus 23:4), “These are the feasts of the Lord, holy convocations which you shall proclaim;” whether at their [proper] time, or whether not at their [proper] time, I have no holy convocations except [for the ones proclaimed by the court.	⁸ דמות צורות לבנות היו לו לרבן גמליאל בטבלא ובכתל בעליתו, שבהן מראה את ההדיוטות ואומר, הכזה ראית או כזה. מעשה שבאו שנים ואמרו, ראינוהו שחרית במזרח וערבית במערב. אמר רבי יוחנן בן נורי, עדי שקר הם. כשבאו ליבנה קבלו רבן גמליאל. ועוד באו שנים ואמרו, ראינוהו בזמנו, ובלי עבירו לא נראה, וקבלו רבן גמליאל. אמר רבי דוסא בן הרפינס, עדי שקר הו, היאך מעידין על האשה שילדה, ולמחר כרסה בין שניה. אמר לו רבי יהושע, רואה אני את דבריך: ⁹ שלח לו רבן גמליאל, גוזרני עליך שתבא אצלי במקלך ובמעוטיך ביום הכפורים שחל להיות בחשבונך. הלך ומצאו רבי עקיבא מצר, אמר לו, יש לי ללמוד שכל מה שעשה רבן גמליאל עשוי, שנאמר (ויקרא כג), אלה מועדי ה' מקראי קדש, אשר תקראו אתם, בין בזמנו בין שלא בזמנו, אין לי מועדות אלא אלו. בא לו אצל רבי דוסא בן הרפינס, אמר לו, אם באין אנו לדון אחר בית דינו של רבן

When Rabbi Yehoshua] came to Rabbi Dosa ben Harkinus, he said to him: If we are to [question the decisions] of the court of Rabban Gamaliel, we must [also question the decisions] of all the courts which have stood, from the days of Moshe until [today]; as it is stated, (Exodus 24:2), “**Moshe, Aharon, Nadav, Avihu, and seventy of the elders of Israel went up.**” Why were the names of the elders not specified? Rather [it was] to teach, that every three men that form a court [to be responsible] over Israel, behold [that court] is to be [considered] like the court of Moshe.”

Rabbi Yehoshua took his staff and his money in his hand, and went to Yavneh to Rabban Gamaliel on the day that came out to be Yom Kippur, according to his calculation. [At that point], Rabban Gamaliel stood up, and kissed him on his head, [and] he said to him, “Come in peace, my teacher and my disciple! My teacher—in wisdom; and my disciple—in that you accepted my words.

גמליאל, צריכין אנו לדון אחר כל בית דין ובית דין שעמד מימות משה ועד עכשיו, שנאמר (שמות כד), ויעל משה ואהרן נדב ואביהוא ושבעים מזקני ישראל. ולמה לא נתפרשו שמותן של זקנים, אלא ללמד, שכל שלשה ושלשה שעמדו בית דין על ישראל, הרי הוא כבית דינו של משה.

נטל מקלו ומעותיו בידו, והלך ליבנה אצל רבן גמליאל ביום שחל יום הכפורים להיות בחשבוננו. עמד רבן גמליאל ונשקו על ראשו, אמר לו, בא בשלום, רבי ותלמידי, רבי בחכמה, ותלמידי שקבלת דברי:

3. Talmud Bavli Berakhot 27	תלמוד בבלי ברכות כז:–כח.
1. Our Rabbis have taught: It happened that a disciple came before R. Yehoshua. He said to him: Is the evening service voluntary or obligatory? He said: It is voluntary. He came before Rabban Gamaliel and asked him: Is the evening service voluntary or obligatory? He said: It is obligatory. 2. He replied: But did R. Yehoshua not say it was voluntary? Rabban Gamaliel said: Wait until the shield-bearers enter the <i>beit midrash</i>. When the shield-bearers entered, the questioner stood up and asked: Is the evening service voluntary or obligatory? Rabban Gamaliel said to him: Obligatory. 3. Rabban Gamaliel said to the Sages: Is there anyone who has a different opinion on this matter? R. Yehoshua said to him: No. He [Rabban Gamaliel] said to him: Was it not in your name that they told me it was optional? He said to him: Yehoshua, stand up and they will testify against you... 4. Then Rabban Gamaliel sat and taught while R. Yehoshua stood up on his feet, until the whole people murmured and said to <u>Hus</u>pit the translator: 'Stand!' and he stood [to stop the announcing]. 5. They said: How long will he [Rabban Gamaliel] go on insulting him [R. Yehoshua]? In Rosh HaShanah he insulted him, in Bechorot he insulted him, and here too he insults him. Come, let us depose him! Whom shall we appoint in his stead? Shall we appoint R. Yehoshua? [No, since] he is a party in the incident. Shall we appoint R. Akiva? [No, since] perhaps Rabban Gamaliel will punish him because he lacks ancestral merit. Let us, then, appoint R. Elezar b. Azariah, for he is wise, rich, and he is of the tenth generation from Ezra. He is wise, so if someone challenges him he can reply; and he is rich, so if it be necessary for someone to attend at the palace of the Emperor, he will be qualified to go and do so; and he is of the	1. תנו רבנן: מעשה בתלמיד אחד שבא לפני רבי יהושע, אמר לו: תפלת ערבית רשות או חובה? אמר ליה: רשות. בא לפני רבן גמליאל, אמר לו: תפלת ערבית רשות או חובה? אמר לו: חובה. 2. אמר לו: והלא רבי יהושע אמר לי רשות! אמר לו: המתן עד שיכנסו בעלי תריסין לבית המדרש. כשנכנסו בעלי תריסין, עמד השואל ושאל: תפלת ערבית רשות או חובה? אמר לו רבן גמליאל: חובה. 3. אמר להם רבן גמליאל לחכמים: כלום יש אדם שחולק בדבר זה? אמר ליה רבי יהושע: לאו. אמר לו: והלא משמך אמרו לי רשות! אמר ליה: יהושע, עמוד על רגליך ויעידו בך! 4. ...היה רבן גמליאל יושב ודורש, ורבי יהושע עומד על רגליו, עד שרננו כל העם ואמרו לחוצפית התורגמן: עמוד! ועמד. 5. אמרי: עד כמה נצעריה וניזיל? בראש השנה אשתקד צעריה, בבכורות במעשה דרבי צדוק צעריה, הכא נמי צעריה, תא ונעבריה! מאן נוקים ליה? נוקמיה לרבי יהושע? בעל מעשה הוא; נוקמיה לרבי עקיבא? דילמא עניש ליה, דלית ליה זכות אבות; אלא נוקמיה לרבי אלעזר בן עזריה, דהוא חכם והוא עשיר והוא עשירי לעזרא. הוא חכם - דאי מקשי ליה מפרק ליה, והוא עשיר - דאי אית ליה לפלוחי לבי קיסר אף הוא אזל ופלח, והוא עשירי לעזרא - דאית ליה זכות אבות ולא מצי עניש ליה.

tenth generation from Ezra, so he possesses ancestral merit and Rabban Gamaliel will not be able to punish him. 6. They came to R. Elezar b. Azariah and asked him: Would the master consent to become the head of the study house (<i>metivta</i>)? He said to them: I will first go and take counsel with the people of my house. He went and consulted his wife. She said to him: Perhaps they will soon depose you! He said: [Let a man] use the precious cup one day and tomorrow it will be broken. She said to him: You have no white hair. That day he was eighteen years old; but a miracle was done to him and eighteen rows of his hair turned white. That is why R. Elezar b. Azariah said: 'Behold I am <i>like</i> seventy years old,' and not 'seventy years old.' 7. It was taught: That day they removed the doorkeeper and the students were given permission to enter. For R. Gamaliel had used to proclaim: Any student whose outside is not like his inside shall not enter the study house. 8. On that day a number of benches were added. R. Yohanan said: The matter is disputed by Abba Joseph b. Dostai and the Rabbis; one [view] holds 400 benches were added, and one, 700. R. Gamaliel was greatly disturbed and said: Perhaps God forbid, I have withheld Torah from Israel. In a dream he was shown white casks filled with ashes. But that was not [the case]; he was shown that just to calm his mind. 9. It was taught: Eduyot was under review that day. And wherever it says 'on that day' it references that day. 10. And there was no law which had been left pending in the study house which was not decided. And even R. Gamaliel did not absent himself from the study-house for as much as one hour, as we learn: 11. On that day Judah, an Amonite proselyte, came before them in the study house. He said to them: Am I permitted to enter the congregation? a. R. Gamaliel said to him: You are forbidden to enter the congregation.	6. אתו ואמרו ליה: נחא ליה למר דליהוי ריש מתיבתא? אמר להו: איזיל ואימליך באינשי ביתי. אזל ואמליך בדביתהו. אמרה ליה: דלמא מעברין לך? אמר לה: [לשתמש אינש] יומא חדא בכסא דמוקרא ולמחר ליתבר. אמרה ליה: לית לך חירותא. ההוא יומא בר תמני סרי שנה', אתרחיש ליה ניסא ואהדרו ליה תמני סרי דרי חירותא. היינו דקאמר רבי אלעזר בן עזריה: הרי אני כבן שבעים שנה, ולא בן שבעים שנה. 7. תנא: אותו היום סלקוהו לשומר הפתח ונתנה להם רשות לתלמידים ליכנס. שהיה רבן גמליאל מכריז ואומר: כל תלמיד שאין תוכו כבדו - לא יכנס לבית המדרש. 8. ההוא יומא אתוספו כמה ספסלי. אמר רבי יוחנן: פליגי בה אבא יוסף בן דוסתאי ורבנן, חד אמר: אתוספו ארבע מאה ספסלי; וחדאמר: שבע מאה ספסלי. הוה קא חלשא דעתיה דרבן גמליאל, אמר: דלמא חס ושלום מנעת תורה מישראל. אחזו ליה בחלמיה חצבי חיורי דמליין קטמא. ולא היא, ההיא ליתובי דעתיה הוא דאחזו ליה. 9. תנא: עדיות בו ביום נשנית, וכל היכא דאמרינן בו ביום - ההוא יומא הוה. 10. ולא היתה הלכה שהיתה תלויה בבית המדרש שלא פירשוה. ואף רבן גמליאל לא מנע עצמו מבית המדרש אפילו שעה אחת, 11. דתנן: בו ביום בא יהודה גר עמוני לפניהם בבית המדרש,
---	--

b. R. Yehoshua said to him: You are permitted to enter the congregation. c. R. Gamaliel said to R. Yehoshua: But has it not already been said, 'An Ammonite or a Moabite shall not enter the congregation of the Lord'? d. R. Yehoshua said to him: And are Ammon and Moab still dwelling in their places? Sennacherib, king of Assyria, already has gone up and mixed up all of the nations, as it is said: 'And I have removed the boundaries of peoples and have plundered their treasures, and I have brought down their inhabitants as a mighty one' - and anything that is separated, is separated from the majority. e. R. Gamaliel said to him: But it already has been said 'And afterward I shall return the captivity of the children of Ammon, says the Lord' - and they already have returned. f. R. Yehoshua said to him: But it already has been said, 'And I shall return the captivity of my people Israel' - and they have not yet returned. g. Immediately, they permitted him to enter the congregation. 12. Rabban Gamaliel said: Since this is the situation, I will go and appease Rabbi Yehoshua. When he reached the house, he saw that the walls of his house were black. 13. He said to Rabbi Yehoshua in wonderment: From the walls of your house it is apparent that you are a blacksmith. He said to him: Woe unto a generation that you are its leader as you are unaware of the difficulties of Torah scholars, how they make a living and how they feed themselves. 14. He said to him: I insulted you, forgive me. He paid him no attention. He said: Do it in deference to my father, Rabban Shimon ben Gamaliel, who was one of the leaders of Israel at the time of the destruction of the Temple. He was appeased. 15. They said: Who will go and inform the Sages [that Rabban Gamaliel has apologised]? This launderer said to them: I will go. Rabbi Yehoshua sent to [word] to the study hall: The one who wears the uniform will continue to wear the uniform, the	a. אמר להם: מה אני לבא בקהל? אמר לו רבן גמליאל: אסור אתה לבא בקהל; b. אמר לו רבי יהושע: מותר אתה לבא בקהל. c. אמר לו רבן גמליאל: והלא כבר נאמר: אלא יבא עמוני ומואבי בקהל ה'! d. אמר לו רבי יהושע: וכי עמון ומואב במקומן הן יושבין? כבר עלה סנחריב מלך אשור ובלבל את כל האומות, שנאמר: בואסיר גבולות עמים ועתודותיהם שושתי ואוריד כאביר יושבים, וכל דפריש - מרובא פריש. e. אמר לו רבן גמליאל: והלא כבר נאמר: גואחרי כן אשיב אתשבות בני עמון נאם ה' - וכבר שבו. f. אמר לו רבי יהושע: והלא כבר נאמר: דושבתי את שבות עמי ישראל - ועדיין לא שבו. g. מיד התירוהו לבא בקהל. 12. אמר רבן גמליאל: הואיל והכי הוה, איזיל ואפייסיה לרבי יהושע. כי מטא לביתיה, חזינהו לאשיתא דביתיה דמשחרן. 13. אמר לו: מכותלי ביתך אתה ניכר שפחמי אתה. אמר לו: אוי לו לדור שאתה פרנסו, שאי אתה יודע בצערן של תלמידי חכמים במה הם מתפרנסים ובמה הם נזונים. 14. אמר לו: נעניתי לך, מחול לי! לא אשגח ביה. עשה בשביל כבוד אבא! פייס. 15. אמרו: מאן ניזיל ולימא להו לרבנן? אמר להו ההוא כובס: אנא אזילנא. שלח
---	---

- one who did not wear the uniform will not say to the one who wears the uniform, remove your uniform and I will wear it.
16. Rabbi Akiva said to the Sages: Lock the gates so that Rabban Gamaliel's servants will not come and disturb the Sages.
17. Rabbi Yehoshua said: It is best if I go to them. He came and knocked on the door. He said to them: One who sprinkles [pure water on those who are ritually impure,] son of one who sprinkles shall continue to sprinkle. [And it is inappropriate that he who is] neither one who sprinkles nor son of one who sprinkles will say to one who sprinkles son of one who sprinkles: Your water is cave water [and not the running water required to purify one exposed to ritual impurity imparted by a corpse] and your ashes are burnt ashes and not the ashes of a red heifer.
18. Rabbi Akiva said to him: Rabbi Yehoshua, have you been appeased? Everything we did was for your honor. Early tomorrow you and I will go to his doorway.
19. They said: What shall we do? Remove him. We learned: One elevates to a higher level of sanctity and does not downgrade [i.e. we cannot remove him]. Let one Sage lecture one week and the other Sage one week, they will come to be jealous. Rather, Rabban Gamaliel will lecture three weeks and Rabbi Elazar ben Azarya one week.
20. That is the explanation for the following exchange: Whose week was it? It was the week of Rabbi Elazar ben Azarya.
21. And that student was Rabbi Shimon ben Yohai.

- להורבי יהושע לבי מדרשא: מאן דלביש מדא ילבש מדא, ומאן דלא לביש מדא יימר ליה למאן דלביש מדא שלח מדך ואנא אלבשיה?
16. אמר להו רבי עקיבא לרבנן: טרוקו גלי, דלא ליתו עבדי דרבן גמליאל ולצערו לרבנן.
17. אמר רבי יהושע: מוטב דאיקום ואיזיל אנא לגבייהו. אתא, טרף אבבא. אמר להו: מזה בן מזה יזה, ושאינו לא מזה ולא בן מזה יאמר למזה בן מזה: מימך מי מערה ואפרך אפר מקלה?
18. אמר לו רבי עקיבא: רבי יהושע, נתפייסת? כלום עשינו אלא בשביל כבודך! למחר אני ואתה נשכים לפתחו.
19. אמרי: היכי נעביד? נעבריה - גמירי: מעלין בקדש ואין מורידין! נדרושמר חדא שבתא ומר חדא שבתא - אתי לקנאווי! אלא: לדרוש רבן גמליאל תלתא שבתי, ורבי אלעזר בן עזריה חדא שבתא.
20. והיינו דאמר מר: שבת שלמי היתה - של רבי אלעזר בן עזריה היתה.
21. ואותו תלמיד - רבי שמעון בן יוחאי הוה.

נתנו רבנן מעשה ברבי יוחנן בן ברוקה ורבי אלעזר [בן] חסמא שהלכו להקביל פני רבי יהושע בפקיעין אמר להם מה חידוש היה בבית המדרש היום אמרו לו תלמידיך אנו ומימך אנו שותין אמר להם אף על פי כן אי אפשר לבית המדרש בלא חידוש

שבת של מי היתה שבת של רבי אלעזר בן עזריה היתה ובמה היתה הגדה היום אמרו לו בפרשת הקהל ומה דרש בה

הקהל את העם האנשים והנשים והטף אם אנשים באים ללמוד נשים באות לשמוע טף למה באין כדי ליתן שכר למביאיהן אמר להם מרגלית טובה היתה בידיכם ובקשתם לאבדה ממני...

ואף הוא פתח ודרש דברי חכמים כדרבנות וכמשמרות נטועים בעלי אספות נתנו מרועה אחד למה נמשלו דברי תורה לדרבן לומר לה מה דרבן זה מכין את הפרה לתלמיה להוציא חיים לעולם אף דברי תורה מכינים את לומדיהן מדרכי מיתה לדרכי חיים אי מה דרבן זה מטלטל אף דברי תורה מטלטלין תלמוד לומר משמרות

אי מה מסמר זה חסר ולא יתר אף דברי תורה חסירין ולא יתירין תלמוד לומר נטועים מה נטיעה זו פרה ורבה אף דברי תורה פריין ורבין בעלי אספות אלו תלמידי חכמים שיושבין אסופות אסופות ועוסקין בתורה הללו מטמאין והללו מטהרין הללו אוסרין והללו מתירין הללו פוסלין והללו מכשירין

שמא יאמר אדם היאך אני למד תורה מעתה תלמוד לומר כולם נתנו מרועה אחד אל אחד נתנו פרנס אחד אמרן מפי אדון כל המעשים ברוך הוא דכתיב וידבר אלהים את כל הדברים האלה

אף אתה עשה אצריך כאפרנסת וקנה לה לב מבין לשמוע את דברי מטמאים ואת דברי מטהרים את דברי אוסרין ואת דברי מתירין את דברי פוסלין ואת דברי מכשירין בלשון הזה אמר להם אין דור יתום שרבי אלעזר בן עזריה שרי בתוכו

4. Chagigah 3a

There was an incident involving Rabbi Yohanan ben Beroka and Rabbi Elazar ben Hisma, when they went to greet Rabbi Yehoshua in Peki'in. Rabbi Yehoshua said to them: What novel idea was taught today in the study hall? They said to him: We are your students and we drink from your water. He said to them: Even so, there cannot be a study hall without a novelty.

He asked them: Whose week was it? They said to him: It was Rabbi Elazar ben Azarya's week. He inquired: And on what subject was the lecture today? They said to him: He spoke about the portion of the mitzva of assembly. Rabbi Yehoshua persisted: And what verse did he interpret homiletically with regard to this mitzva?

They said to him that Rabbi Elazar ben Azarya interpreted the following verse: “Assemble the people, the men and the women and the little ones” (Deuteronomy 31:12).: If men come to learn, and women come at least to hear, why do the little ones come? They come in order for God to give a reward to those who bring them. Rabbi Yehoshua said to them: This good pearl of wisdom was in your hands, and you tried to conceal it from me?

...And Rabbi Elazar ben Azarya also commenced his lecture and taught...“Well fastened [*netuim*].” Just as this plant [*neti’a*] flourishes and multiplies, so too matters of Torah flourish and multiply. “Those that are composed in collections [*ba’alei asufot*]”: **These are Torah scholars who sit in many groups [*asupot*] and engage in Torah study. There are often debates among these groups, as some of these Sages render an object or person ritually impure and these render it pure; these prohibit an action and these permit it; these deem an item invalid and these deem it valid.**

Lest a person say: Now, how can I study Torah when it contains so many different opinions? The verse states that they are all “given from one shepherd.” One God gave them; one leader, i.e., Moses, said them from the mouth of the Master of all creation, Blessed be He, as it is written: “And God spoke all these words” (Exodus 20:1).

So too you, make your ears like a funnel and acquire for yourself an understanding heart to hear both the statements of those who render objects ritually impure and the statements of those who render them pure; the statements of those who prohibit actions and the statements of those who permit them; the statements of those who deem items invalid and the statements of those who deem them valid.

When Rabbi Yehoshua heard these interpretations, he said to them in these words: No generation is considered orphaned if Rabbi Elazar ben Azarya dwells among it.

